

การดำเนินการเกี่ยวกับศาสนสมบัติของวัด

The operation of the temple property

สมุทร สงวนสิน

Samut Sanguansin

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chaiyaphum Buddhist College

E-mail: Pol.Snr.Sgt.Maj.Wudichai@gmail.com

บทคัดย่อ

สังคมไทยตั้งแต่โบราณกาล ศรัทธามั่นคงต่อพระพุทธศาสนา ให้ความเคารพนับถือพระสงฆ์ สังคหวัตถุธรรม เสนาสนวัตถุ ปฏิบัติธรรม ปัจจุบันวัดเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายคณะสงฆ์ ที่กำหนดให้เจ้าอาวาสเป็นเจ้าพนักงาน เป็นตัวแทนของวัดในการดำเนินการเกี่ยวกับศาสนสมบัติของวัด มีอำนาจทำนิติกรรมได้ ในการทำนุบำรุงศาสนสมบัติให้เกิดความโปร่งใสอย่างเป็นรูปธรรม ตามหลักพุทธธรรม หลักคุณธรรมจริยธรรม และหลักธรรมาภิบาล ส่วนของราษฎรโดยทั่วไปในชุมชนจะรู้สึกอบอุ่นใจ หากมีวัดซึ่งเป็นพุทธสถาน เสนาสนะ และอาคารวัตถุ เป็นที่พำนักอยู่อาศัย ศึกษาพระธรรมวินัยปฏิบัติธรรม ประกอบศาสนกิจ ศาสนพิธีต่างๆ การเผยแผ่พุทธธรรมของพระภิกษุสงฆ์ในชุมชน หมู่บ้าน เพื่อเป็นที่พึ่งทางใจในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา สามารถทำบุญได้สะดวก หากประพฤติชอบ ปฏิบัติดีก็อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ในการทำบุญนั้นยังได้ถวายปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ เช่น ถวายภัตตาหาร บริจาคยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม ที่ดิน ทั้งที่เป็นสังฆาริพทรัพย์และอสังฆาริพทรัพย์ ถวายปัจจัยมาโดยเปิดเผยให้ได้นำไปใช้ในการก่อสร้างศาสนสถานตามความประสงค์ของผู้บริจาค หรือตามความจำเป็นของวัดและสิ่งของมีค่าต่างๆ ด้วย โดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาถึงหลักพุทธธรรม หลักธรรมาภิบาล ซึ่งจะนำพาให้เด็กในชุมชน หมู่บ้านไปใช้ชีวิตในสังคมที่ประพฤติดี ปฏิบัติชอบเป็นคนมีศีล สมาธิ ปัญญา เป็นคนดีของสังคมเก่งแต่ไม่โกง ซื่อสัตย์สุจริตตามแนวทางพระพุทธศาสนา กับการแก้ปัญหาควรแก้ปัญหาคาใจที่ต้นเหตุ เพื่อไปพัฒนาชุมชน สังคมไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนต่อไป และให้สังคมมีความสุขด้วยหลักพุทธธรรม

คำสำคัญ: การพัฒนา, หลักพุทธธรรม, รูปธรรม, ศาสนสมบัติ, วัด

Abstract

Ancient Thai society, respect in Buddhism and respect to Buddhism monks as well as followed the sanghanathudhomm that is a one of buddha's doctrine, incline sneditadian retnade. In current time the monastery is a legal entity according to the sangha act the ocelot in an official and a representative of their monastery who has right in death with the monastery properties as when as juristive act in preserving the monastery properties

clearly according the principle of Buddhism Dhamma, Morad, and good governance be transparent in concrete According to Buddhist principles Principles of virtue, morality and good governance As for the general community, the community will feel anxious. If there is a temple which is Buddhist Senasana and wutthu Building. Is a residence Studying Phra Dhamma Discipline, practicing the various religious ceremonies Buddhist Dharma propagation of monks. In the village community to be a spiritual refuge for religious ceremonies. can make merit conveniently If behaving like good practice, can live happily in society In making merit, he also offered the necessary factors for living, such as offering food, donating medicines. Donating medicines, clothing, land, both movable and immovable property provide inputs for disclosure to be used in the construction of religious places according to the wishes of the donors. or as needed by the temple. And other valuable things. with the goal of developing the principles of Buddhism. The main good governance which will lead children in the community Village to live in a well-behaved society practice like being a person with precepts, meditations, problems, being good people of society, being good but not cheating. Honestly according to the Buddhist guidelines. the solution should solve the problem at the root cause to develop the community Thai society for stability, prosperity and sustainability, and for the society to be happy with Buddhist principles.

Keywords: Development, Buddha Dharma, Concrete, Ereligious property, Temple

1. บทนำ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีแผนแม่บทการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2560 – 2564 ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ด้านการปกครอง ด้านศาสนศึกษา ด้านศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่ ด้านการสาธารณูปการ ด้านสาธารณสงเคราะห์ และด้านการพัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลก ได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจยุทธศาสตร์ไว้คือ วิสัยทัศน์คือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นองค์กรหลัก ในการขับเคลื่อนพระพุทธศาสนาให้มีความมั่นคงยั่งยืนและสังคมมีความสุขด้วยหลักพุทธธรรม ในส่วนพันธกิจนั้นได้กำหนดไว้เพื่อส่งเสริมดูแลรักษาและทำนุบำรุงศาสนาสถานและศาสนวัตถุทางพระพุทธศาสนา จัดการวัดร้างและศาสนสมบัติกลาง มียุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการดูแลรักษา และจัดการศาสนสมบัติให้เป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาและสังคม การพัฒนานโยบายและเสริมสร้างศักยภาพบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัด แม้ว่าจะเป็นวัดใหญ่หรือวัดเล็กก็ต้องมีการจัดการศาสนสมบัติของวัดให้เหมือนกัน ทั้งนี้ตามศักยภาพของวัดนั้นๆ หากวัดใดจัดการศาสนสมบัติด้วยความเรียบร้อยไร้ปัญหาหรือเกิดปัญหาน้อย

การจัดการศาสนสมบัติของวัด จึงได้จัดแบ่งประเภทของวัดออกเป็นประเภท เพื่อความเข้าใจดียิ่งขึ้น ประเภทของวัดได้ดังนี้

วัด มีฐานะทางกฎหมาย คือ เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนเท่าเทียมกัน แต่เมื่อพิจารณาโดยละเอียดลงไปแล้วนั้นจะพบว่า มีความแตกต่างกันโดยสามารถจัดประเภทของวัดตาม พระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. 121 มาตรา 5 วัดที่กำหนดตาม พระราชบัญญัติฉบับนี้แยกเป็น 3 อย่างคือ พระอารามหลวง อย่าง 1 อารามราชวรวิหาร อย่าง 1 ที่สำนักสงฆ์ อย่าง 1

1. พระอารามหลวง คือ วัดที่พระเจ้าแผ่นดินทรงสร้างหรือทรงพระกรุณาโปรดให้เข้าจำนวนในบัญชี นับว่าเป็นพระอารามหลวง

2. อารามราชวรวิหาร นั้น คือวัดที่ซึ่งได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา แต่มิได้ให้เข้าจำนวนในบัญชिनับได้ว่าเป็นวัดหลวง

3. ที่สำนักสงฆ์ นั้น คือวัดที่ยังไม่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2484 ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ตราออกใช้เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ.2484 บัญญัติไว้ในมาตรา 38 ว่า “วัดมีสองอย่าง 1 วัดที่ได้รับพระราชทาน วิสุงคามสีมาแล้ว 2 สำนักสงฆ์” ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฉบับที่ 2 พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายคณะสงฆ์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งบัญญัติประเภทของวัดไว้ในมาตรา 31 “วัดมีสองประเภทคือ 1. วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา 2. สำนักสงฆ์ให้เป็นวัด และให้วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคลเจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัด ในการจัดกิจการทั่วไป เช่น จัดการศาสนสมบัติของวัด ผู้เขียนจึงได้ขอแบ่งประเภทของวัดออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ กล่าวคือ วัด ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับปัจจุบัน พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ในมาตรา 31 บัญญัติไว้ในหมวด 5 เกี่ยวกับเรื่องวัดนั้น โดยได้แบ่งประเภทของวัดออกเป็น 2 ประเภทกล่าว คือ

1. วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ได้แก่ อาราม ตามที่เคยบัญญัติไว้ใน มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ.121 เป็นวัดที่เลื่อนฐานะมาจากสำนักสงฆ์เพื่อประโยชน์ทางพระวินัย โดยได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาแล้ว พร้อมทั้งจะใช้เป็นสถานที่ทำสังฆกรรมตามพระวินัยได้ทุกประการ จึงเป็นวัดที่สมบูรณ์ด้วยฐานะทางกฎหมายและพระวินัย

2. สำนักสงฆ์ ได้แก่ วัดที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้ประกาศตั้งเป็น วัดแล้วรวมถึงวัดที่ได้รับพระบรมราชานุญาตให้สร้างวัดขึ้นตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ.121 ด้วย แต่ยังไม่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ก็สามารถใช้เป็นที่พักอาศัยสำหรับพระภิกษุสามเณรได้ ฐานะทางกฎหมายเป็นนิติบุคคลโดยสมบูรณ์แล้ว ส่วนฐานะ ทางพระวินัย ยังไม่พร้อมที่จะใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีสังฆกรรมตามพระวินัยได้ทุกประการ เพราะยังไม่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมานั่นเอง ตามสภาพฐานะวัด จำแนกวัดออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. พระอารามหลวง พระอารามหลวง ได้แก่วัดที่พระมหากษัตริย์ สมเด็จพระราชินี สมเด็จพระยุพราช ทรงสร้างหรือปฏิสังขรณ์เป็นการส่วนพระองค์ดี พระราชทานเพื่อเป็นเกียรติยศแก่ผู้ดำรงตำแหน่งหรือแก่วัดเองก็ดี มีจำนวนหนึ่งที่พระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการบริหารทรงสร้าง หรือสร้างขึ้น หรือทรงโปรดให้ปฏิสังขรณ์และสร้างขึ้น แล้วน้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวายเป็น พระอารามหลวง รวมทั้งวัดที่ประชาชน

สร้าง หรือปฏิสังขรณ์แล้วทรงรับไว้เป็นพระอารามหลวง ในส่วนพระอารามหลวงนั้น ได้แบ่งชั้นตามลำดับความสำคัญออกเป็น 3 ชั้น คือ

ก) ชั้นเอก ได้แก่ วัดที่มีเจดีย์สถานสำคัญ วัดที่บรรจุบรมอัฐิ หรือวัดที่มีเกียรติอย่างสูง มี 3 ชนิด คือ ราชวรมหาวิหาร ราชวรวิหาร และวรมหาวิหาร

ข) ชั้นโท ได้แก่ วัดที่มีเจดีย์สถานสำคัญ ที่มีเกียรติ มี 4 ชนิด คือ ราชวรมหาวิหาร ราชมหาวิหาร ราชวรวิหาร และวรวิหาร

ค) ชั้นตรี ได้แก่ วัดที่มีเกียรติ วัดประจำหัวเมือง หรือวัดสามัญ มี 3 ชนิด คือ ราชวรวิหารวรวิหาร และสามัญ

2. วัดราษฎร์ วัดราษฎร์ ได้แก่วัดที่ประชาชนทั่วไปสร้างหรือปฏิสังขรณ์ ซึ่งได้รับอนุญาตให้สร้างวัด และได้ประกาศตั้งวัด โดยถูกต้องตามกฎหมายจากทางราชการแล้ว และช่วยกันทำนุบำรุงวัดสืบต่อกันมาตามลำดับ โดยอีกด้านหนึ่งหมายถึงวัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา และสำนักสงฆ์ ซึ่งวัดที่มีได้นับเข้าเป็นพระอารามหลวง

3. วัดร้าง วัดร้าง ได้แก่วัดที่ไม่มีพระภิกษุสงฆ์พำนักพักอาศัยอยู่ประจำ ซึ่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้จดทะเบียนขึ้นเป็นวัดร้างเอาไว้ และมีหน้าที่ปกครองดูแลรักษาโดยมอบให้สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดรับมอบหมายเป็นผู้ดูแลรักษาที่วัดร้าง ที่ธรณีสงฆ์ รวมทั้งทรัพย์สินศาสนสมบัติของวัดนั้นด้วย ตามมาตรา 32 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติ คณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 โดยสภาพวัดร้างยังคงเป็นนิติบุคคลอยู่โดยสมบูรณ์ และมีโอกาสที่จะยกวัดร้างเป็นวัดที่มีพระภิกษุสงฆ์ หรือยุบเลิกวัด ที่ดิน ที่ธรณีสงฆ์ รวมทั้งทรัพย์สินทั้งหมดจะตกเป็นศาสนสมบัติกลาง วัดใดเป็นวัดร้างที่ไม่มีพระภิกษุอยู่อาศัยในระหว่างที่ยังไม่มีการยุบเลิกวัด ให้กรมการศาสนามีหน้าที่ปกครองดูแลรักษาวัดนั้น รวมทั้งที่วัด ที่ธรณีสงฆ์และทรัพย์สินศาสนสมบัติของวัดนั้นด้วย ในการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุสงฆ์อยู่จำพรรษา ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

2. วัดตามสังกัดในนิกาย

วัด ในประเทศไทยนั้นสามารถจำแนกตามนิกายของคณะสงฆ์ตามกฎหมายมหาชน ฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2541) ข้อ 4 กำหนดให้รูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ทุกส่วนทุกชั้น ให้มีเจ้าคณะ มหานิกายและเจ้าคณะธรรมยุต ปกครองบังคับบัญชาวัด พระภิกษุสามเณรในนิกายนั้นๆ ฉะนั้น จึงขอจำแนกประเภทวัดตามสังกัดแต่ละนิกายได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. วัดมหานิกาย วัดมหานิกาย มีเจ้าอาวาสเท่ากับจำนวนวัด คือ 34,582 วัด/ รูป เป็นวัดที่สังกัดคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย ขึ้นสังกัดปกครองกับเจ้าคณะตำบล/เจ้าคณะแขวง ซึ่งมี 5,999 ตำบล/รูป เจ้าคณะอำเภอ/เจ้าคณะเขต มี885 อำเภอ/รูป เจ้าคณะจังหวัดมี 78 จังหวัด/รูป เจ้าคณะภาค มี18 ภาค /รูป และเจ้าคณะใหญ่ของมหานิกายมี 4 คน/รูป

2. วัดธรรมยุต วัดธรรมยุต มีเจ้าอาวาสเท่ากับจำนวนวัด คือ 2,718 วัด/รูป วัดสังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุตขึ้นสังกัดการปกครองกับเจ้าคณะตำบล/เจ้าคณะแขวงมี 712 ตำบล/รูป เจ้าคณะอำเภอ/เจ้าคณะเขต

มี 204 อำเภอ/รูป เจ้าคณะจังหวัดมี 50 จังหวัด/รูป เจ้าคณะภาคมี 8 ภาค/รูป และเจ้าคณะใหญ่ของคณะธรรมยุตมี 1 คน/รูป

วัดเป็นศาสนสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา ที่ผู้มีความศรัทธาถวาย ที่ดินและร่วมกันสร้างศาสนวัตถุต่าง ๆ เพื่อเป็นที่พักอาศัยของพระภิกษุสามเณร และบุคลากรของวัด อีกทั้งใช้ประกอบศาสนกิจทางพระพุทธศาสนา การจัดประเภทของวัดพบว่าสามารถแบ่งได้หลาย ประเภท กล่าวคือ แบ่งตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ มีอยู่ 2 ประเภท คือวัดที่ได้รับพระราชทาน วิสุคามสีมาและวัดประเภทสำนักสงฆ์ แบ่งตามสภาพของวัดได้ 3 ประเภทคือ วัดพระอารามหลวง วัดราษฎร์และวัดร้าง ซึ่งสถานะของวัดนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อมีการปรับสภาพของฐานะ แบ่ง ตามสังกัดนิกายได้ 2 ประเภทคือ วัดสังกัดมหานิกายและวัดสังกัดธรรมยุต ซึ่งวัดสังกัดมหานิกายและ วัดสังกัดธรรมยุตนั้นมีสภาพเหมือนกันโดยกฎหมาย วัดจึงเป็นสถานที่รวมของบุคคลหลายสถานภาพ และใช้เพื่อการสาธารณะประโยชน์ ย่อมมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารจัดการที่ดีเพื่อให้ เกิดผลประโยชน์อย่างสูงสุด และเป็นการป้องกันปัญหาความขัดแย้งในชุมชน

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีแผนแม่บทการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2560 – 2564 ในส่วนพันธกิจนั้นได้กำหนดไว้เพื่อส่งเสริมดูแลรักษา และทำนุบำรุงศาสนสถานและศาสนวัตถุทางพระพุทธศาสนา จัดการวัดร้างและศาสนสมบัติกลาง และมียุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติให้เป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาและสังคม การพัฒนานโยบายและเสริมสร้างศักยภาพบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัด ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร. ให้ไว้ ณ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 เป็นปีที่ 47 บัญญัติไว้ใน “มาตรา 33 ที่วัดและที่ซึ่งขึ้นตรงต่อวัด มีดังนี้ (1) ที่วัด คือที่ซึ่งตั้งวัดตลอดจนเขตของวัดนั้น (2) ที่ธรณีสงฆ์ คือที่ซึ่งเป็นสมบัติของวัด (3) ที่กัลปนา คือที่ซึ่งมีผู้อุทิศแต่ผลประโยชน์ให้วัดหรือพระศาสนา มาตรา 34 การโอนกรรมสิทธิ์ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ศาสนสมบัติกลาง ให้กระทำได้แต่โดยพระราชบัญญัติ เว้นแต่เป็นกรณีตามวรรคสอง การโอนกรรมสิทธิ์ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ศาสนสมบัติกลาง ให้แก่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ เมื่อมหาเถรสมาคมไม่ขัดข้องและได้รับคำผาติกรรมจากส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานนั้นแล้ว ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา ห้ามมิให้บุคคลใดยกอายุความขึ้นต่อสู้กับวัดหรือกรมการศาสนา แล้วแต่กรณี ในเรื่องทรัพย์สินอันเป็นที่วัด ที่ธรณีสงฆ์หรือที่ศาสนสมบัติกลางได้มีกฎหมายกำหนดไว้ว่า มาตรา 35 ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ และที่ศาสนสมบัติกลางเป็นทรัพย์สินซึ่งไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี และมาตรา 37 เจ้าอาวาสมีหน้าที่ดังนี้ (1) บำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดีฯ โดยกำหนดไว้ในหมวด 6 ศาสนสมบัติ มาตรา 40 ศาสนสมบัติแบ่งออกเป็นสองประเภท (1) ศาสนสมบัติกลาง ได้แก่ ทรัพย์สินของพระศาสนาซึ่งมิใช่ของวัดใดวัดหนึ่ง ซึ่งในการดูแลรักษาและการจัดการศาสนสมบัติกลางให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมการศาสนา เพื่อการนี้ให้ถือว่ากรมการศาสนาเป็นเจ้าของศาสนสมบัติกลางนั้นด้วย (2) ศาสนสมบัติของวัด ได้แก่ทรัพย์สินของวัดใดวัดหนึ่ง ส่วนการดูแลรักษาและการจัดการศาสนสมบัติของวัด ให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ต้องบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มีคุณธรรมมีความโปร่งใส ปราศจากทุจริตคอร์รัปชั่น และพร้อมที่จะให้ได้รับการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ตามเจตจำนงที่ได้แสดงไว้ จากผู้มีส่วนได้เสียหรือสาธารณชนภายนอกหน่วยงาน ส่งเสริมการสืบทอดทาง

วัฒนธรรม คุณธรรมจริยธรรม หลักธรรมาภิบาล หลักพุทธธรรม และต้องแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม เพื่อป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบและให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัด

วัดหรือศาสนสมบัติของวัด เป็นศาสนสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา ที่ผู้มีความศรัทธาถวายที่ดินและร่วมกันสร้างศาสนวัตถุต่างๆ เพื่อเป็นที่พักอาศัยของพระภิกษุสงฆ์สามเณร และบุคลากรของวัด อีกทั้งยังใช้ประกอบศาสนกิจทางพระพุทธศาสนา วัดจึงเป็นสถานที่รวมของบุคคลหลายสถานภาพ หลากหลายอาชีพและใช้เพื่อการสาธารณะประโยชน์ต่างๆ ย่อมมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารจัดการศาสนสมบัติหรือวัดที่ดี เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด และเป็นการป้องกันปัญหาความขัดแย้งในชุมชน พระศาสนาเป็นสถาบันที่สำคัญยิ่งสถาบันหนึ่งในสามสถาบันหลักของประเทศไทย ได้แก่ สถาบันชาติ สถาบันพระศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันพระศาสนานี้ย่อมหมายถึง พระพุทธศาสนาโดยแท้ ดังพระราชนิพนธ์ของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในเรื่อง เครื่องหมายแห่งธงไตรรงค์ว่า “ขอพราพรรณบรรยาย ความคิดเครื่องหมายแห่งสีทั้งสามงามณัด ขาว คือบริสุทธิ์ ศรีสวัสดิ์หมายถึงพระไตรรัตน์ และธรรมะคุ้มครองจิตไทย แดง คือโลหิตเราไซ้ซึ่งยอมสละได้ เพื่อรักษาชาติศาสนา...พระองค์ได้ยืนยันหนักแน่นว่า “พระพุทธศาสนาถึงเมืองเราก่อนพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาสำหรับชาติเรา เราจำเป็นต้องถือด้วยความกตัญญูต่อบิดามารดา และต้นโคตรวงศ์ของเรา” ในทางปฏิบัติพระพุทธศาสนาก็มีความสำคัญต่อวิถีชีวิต การดำเนินชีวิตในสังคมและวัฒนธรรมถึงขนาดมีผู้กล่าวว่า “พระพุทธศาสนาเป็นเสมือนรากเหง้าแห่งความเป็นชาติ และเอกลักษณ์ดั้งเดิมของชาติไทย ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม และการเมือง” พระพุทธศาสนาเป็นเสมือนพลังทางสังคมที่แทรกซ้อนวิถีชีวิตในทุกๆ ด้านทั้งส่วนตัวและสังคม เป็นรากฐานทางวัฒนธรรม เป็นเอกลักษณ์ของชาตินำไปสู่แนวความคิดที่ว่า ความเจริญรุ่งเรืองของชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์ มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกันกับความเจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนา และความเจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาก็บ่งบอกถึงความเจริญรุ่งเรืองของชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์ ดังพระราชปรารภว่า “ถ้าอำนาจ พระรัตนตรัยและอำนาจเทพยดาไม่ช่วยกรุงสยามในการเรื่องนี้ได้แล้ว บ้านเมืองก็เป็นของเขานั่น พระพุทธศาสนาก็คงต้องเสื่อมสูญเสียเป็นแน่แล้ว

ในแง่ชีวิตประจำวันของประชาชนนั้น พระพุทธศาสนาก็เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตทั้งสิ้น “ตั้งแต่เกิดก็จัดให้มีการโกนผมไฟ เป็นชายพออายุครบยี่สิบเอ็ดปีก็มีการบวชเป็นพระภิกษุ มีการทำบุญตักบาตร มีการสร้างถวายเสนาสน ถวายที่ดินในโอกาสต่างๆ จนกระทั่งตาย ก็มีการทำบุญตั้งแต่วันสิ้นจนถึง วันเผา” จะเห็นได้ว่าพระพุทธศาสนามีบทบาทและความสำคัญต่อทั้งประเทศชาติและประชาชน ซึ่งวัดนั้นเป็นองค์การทางพระพุทธศาสนา ที่เป็นศูนย์รวมของภิกษุสงฆ์และสามเณรซึ่งเป็นหนึ่งในสามสถาบันของพระพุทธศาสนา คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ในปัจจุบันนี้อาจกล่าวได้ว่า พระสงฆ์เป็นองค์กรสำคัญที่เป็นผู้แสดงบทบาทของพระพุทธศาสนา จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับวัด วัดจึงเป็นองค์กรที่มีบทบาทมีความสำคัญต่อประเทศชาติและประชาชนเป็นอย่างยิ่งเช่นกัน จนประชาชนทุกๆ ไปกล่าวไว้ว่า ในหนึ่งชุมชนหรือหนึ่งหมู่บ้าน อย่างน้อยต้องมีหนึ่งวัด เพื่อปฏิบัติธรรมหรือทำบุญในชุมชนนั้น ๆ

ส่วนในปัจจุบันมีปัญหาในเขตพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีวัดมหานิกาย 743 วัดและวัดธรรมยุต 64 วัด(ข้อมูล 10 ก.ค.2557) รวม 807 วัด ที่ต้องมีการบริหารจัดการผลประโยชน์จากศาสนสมบัติของวัดเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาต่างๆขึ้น เช่น การบริหารจัดการไม่โปร่งใส ไม่มีมาตรฐานที่ดี มีบุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ จากศาสนสมบัติของวัดเพื่อตนเองหรือผู้อื่น โดยที่พระภิกษุสงฆ์เองบางครั้งก็ได้มีส่วนได้เสีย ซึ่งทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัวก็ดี มีผลประโยชน์ทับซ้อน ส่วนสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติทั้งในทางพฤตินัยและนิตินัยกำหนดกรอบการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัด หลักการบริหารจัดการของผู้มีอำนาจหรือผู้ได้รับมอบหมาย อีกทั้งบุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่ง ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องกับการบริหารจัดการที่ดี

วิถีชีวิตปัจจุบันแม้จะมีความสะดวกสบายมากขึ้น แต่ในด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวหรือในชุมชน หรือในวัดของไทยเริ่มเสื่อมถอยลง วัดที่มีอยู่ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทย ในชุมชนอีกด้วย การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีหรือ Good Governance ในการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ขาดการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม เกิดปัญหาด้านการทุจริตคอร์รัปชัน และยาเสพติดให้โทษ การพัฒนาได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านหลักธรรมาภิบาลมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นกลไกการพัฒนาบุคคลให้เกิดธรรมาภิบาล คุณธรรมจริยธรรมมากขึ้นของในสังคมปัจจุบัน แต่ผลการพัฒนาที่ผ่านมากลับพบว่า สังคมยังเต็มไปด้วยปัญหา ผู้คนในสังคมวัตถุนิยมต่างแสวงหาสิ่งที่ตนเองต้องการปรนเปรอความต้องการส่วนตนเสียมากกว่า มีการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิควรชอบ เพื่อตอบสนองการบริโภค การใช้วิธีการเอารัดเอาเปรียบผู้อื่น จนไม่คำนึงถึงส่งผลกระทบต่อสังคมที่ส่งผลมาสู่สังคมในเชิงลบ ตัวอย่างหลายอย่างที่เห็นได้ชัดเจนจากสถานการณ์ในสังคมน่าเป็นห่วง เช่น ในกรณีผลการวิจัยและการสำรวจต่างๆ พบว่าปัญหาสำคัญที่สุดคือความเชื่อศรัทธาสุจริตและการทุจริตคอร์รัปชัน โดยเห็นว่าต้องส่งเสริมหลักพุทธธรรม หลักธรรมาภิบาล จริยธรรมในสังคมไทยโดยเร่งด่วน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นตัวอย่างที่คนในสังคมเรา ได้รับรู้ซึมซับจากพฤติกรรมในสังคมวันแล้ววันเล่า และแน่นอนว่าย่อมส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมอย่างต่อเนื่อง จากการศึกษาพบว่า คนในสังคมไทยยังขาดความรู้ความสามารถที่จะเป็นภูมิคุ้มกัน ในการกลั่นกรองที่ดี ส่งผลกระทบต่อระบบคุณค่า ความเชื่อถือและพฤติกรรม คนไทยยังขาดทักษะในด้านการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมที่ดี ทำให้เกิดพฤติกรรมที่เน้นวัตถุนิยม ติดกระแสบริโภคนิยมมากขึ้น ขาดจิตสำนึกสาธารณะให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ทำให้คุณธรรมจริยธรรมเสื่อมถอย ซึ่งจะนำไปสู่ปัญหาทางสังคม นอกจากบทบาทในการสร้างคนแล้ว ยังต้องมีบทบาทในการจัดระเบียบสังคม ปลุกฝังคุณความดีให้เป็นภูมิคุ้มกันเด็กและเยาวชน ประพฤติตนโดยยึดถือหลักพุทธธรรม หลักธรรมาภิบาล เป็นกระบวนการพัฒนาคนให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เตรียมการให้ผู้เยาว์ได้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีเหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในอนาคต ซึ่งเป็นบทบาทในแง่สังคมวิทยา เป็นการจัดการให้เกิดระเบียบทางสังคม (Social order) เพื่อให้เป็นการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข การสร้างชุมชนในสังคมให้มีระเบียบ วินัย เชื่อศรัทธาสุจริต และอยู่ร่วมกันภายใต้กฎ กติกาของสังคมที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน กระบวนการเรียนรู้อาจเกิดขึ้นอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ที่ต่างผสมผสานกันอาจเกิดจากกิจกรรมต่างๆ เพื่อปลูกฝังระเบียบวินัย

เช่น การเข้าแถวซื้ออาหาร การส่งการบ้านตรงเวลา การเคารพผู้ใหญ่เมื่อเดินผ่านมา การไม่ทุจริต สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นการเรียนรู้บรรทัดฐานทางสังคม

ประเทศไทยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาจริยธรรม ธรรมาภิบาล และความรู้วิชาการควบคู่กันไป ซึ่งจะ让孩子เมื่อโตขึ้นแล้วไม่โกง ไม่ทุจริตคอร์รัปชั่น มีระเบียบวินัย มีหลักพุทธธรรม หลักธรรมาภิบาล ออกไปใช้ชีวิตในสังคมโดยไม่สร้างปัญหาหรือข้อขัดแย้งต่อสังคมส่วนใหญ่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) การสำรวจดังกล่าวยังพบอีกว่า จริยธรรมของคนไทยที่ควรเร่งสร้าง 10 ประการ ประกอบด้วย ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสุภาพอ่อนน้อมมีสัมมาคารวะ ความกตัญญู จิตสำนึกที่ดี ความสามัคคี ความมีเหตุผลและการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว และนอกจากนั้นค่านิยมลักษณะนิสัยของคนไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมได้แก่ ขาดความอดทน เกียจคร้าน รักความสบาย ไม่มีระเบียบวินัย ชอบรวยทางลัด ขาดความรับผิดชอบ ไม่กล้าเผชิญปัญหาและไม่รักการเรียนรู้ ดังนั้นหากการประพฤติปฏิบัติไม่ยึดหลักพุทธธรรมไม่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงนิสัยและแก้ไขค่านิยมที่ผิดๆ เหล่านี้แล้ว แม้ว่าเราจะสร้างระบบและวางนโยบายการพัฒนาชุมชน สังคมที่สวยงามหรือดีเลิศสักเพียงใดก็ตาม สังคมไทยจะมีการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ยาก ในเรื่องของหลักพุทธธรรม จริยธรรม หลักธรรมาภิบาล จะเกิดขึ้นเติบโตและงอกงามต่อไปได้ก็ด้วยการปลูกฝัง ต้องเริ่มต้นตั้งแต่มนุษย์ยังเป็นเด็กเล็กโดยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และสถาบันการศึกษาต่างๆ ในสังคม จะต้องปลูกจิตสำนึกให้เขาได้พัฒนาการ และประพฤติดี ปฏิบัติชอบโดยให้ยึดหลักพุทธธรรม คุณธรรมจริยธรรม หลักธรรมาภิบาล เพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้สร้างจิตสำนึกที่ดีมีพัฒนาการที่ดี

เมื่อใดก็ตามที่มีปัญหาด้านหลักพุทธธรรม คุณธรรมจริยธรรม ธรรมาภิบาล เกิดขึ้นในสังคมไทย ซึ่งปัญหาเช่นนี้ นำไปสู่การกำหนดค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการโดยรัฐบาล คือ มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้องมีระเบียบวินัยเคารพกฎหมาย ใฝ่เรียนรู้จักรการเคารพผู้ใหญ่ มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักดรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำหรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาป โดยที่ฝ่ายรัฐบาลได้มีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหา เร่งพัฒนาคนไทยให้เป็นคนดีมีคุณภาพ หยึดถือหลักพุทธธรรม มีคุณธรรมจริยธรรม ธรรมาภิบาลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกันในชุมชนและสังคมได้อย่างมีความสุข โดยแก้ปัญหาที่การพัฒนาแบบยั่งยืน มั่นคง มั่งคั่งต่อไป

จากข้อเท็จจริงปัญหาทางสังคมดังกล่าวข้างต้น เพื่อความเจริญของวัด บุคคล ชุมชนและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การปรับปรุงประสิทธิภาพ กลไกนโยบายการพัฒนาจริยธรรม ทั้งประเด็นธรรมาภิบาล การทุจริตคอร์รัปชั่น ให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ก็พอจะประเมินได้ว่าการพัฒนาบุคคลโดยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เป็นเหตุให้นำไปสู่นโยบายที่มุ่งเน้นพัฒนาบุคคลด้านจริยธรรม ธรรมาภิบาลตามหลักพุทธธรรมให้เป็นคนที่

สมบูรณ์ มีความรู้ความสามารถ สติปัญญา สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ในการกำหนดมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรมของผู้ บริหารที่มีอำนาจหน้าที่เป็นผู้จัดการศาสนสมบัติของวัด กรรมการในองค์กรตรวจสอบในการใช้อำนาจรัฐ องค์กรอิสระ สอบทานการปฏิบัติการตามมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรมของบุคคล และเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ โดยได้รับความคุ้มครองทางกฎหมาย เพราะผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการเป็นผู้จัดการศาสนสมบัติของวัดต้องมีคุณธรรมจริยธรรมเหนือกว่าคนอื่นหรือมากกว่าคนอื่น และเป็นการทำให้ประชาชนทั่วไปทั้งหลาย เห็นว่า การดำรงตำแหน่งผู้บริหารที่มีอำนาจหน้าที่เป็นผู้จัดการศาสนสมบัติของวัดจะต้องทำตัวให้เป็นอย่าง จะทำตัวเหมือนบุคคลทั่วไปไม่ได้ ต้องยึดหลักพุทธธรรม มีคุณธรรมจริยธรรม ธรรมมาภิบาลและหลักความยุติธรรมเสมอภาค ปฏิบัติหน้าที่ด้วยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม และมีความซื่อสัตย์สุจริตโปร่งใสสามารถตรวจสอบข้อมูลได้จากบุคคลภายนอก

ปัญหาวิกฤตการณ์ด้านจริยธรรม ธรรมาภิบาล ที่เป็นปัญหาใหญ่ที่สุดของสังคมไทยปัจจุบัน ก็คือการขาดความมีน้ำใจ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ขาดจิตสำนึก ประพฤติผิดศีลธรรม อันดีงาม ขาดความซื่อสัตย์สุจริตและมีการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งทุกหน่วยงานก็ได้พยายามที่จะแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ตามศักยภาพองค์กรแต่ละแห่งแตกต่างกันออกไป โดยภาพรวมก็ยังไม่ตอบสนองความต้องการของสังคมเท่าที่ควรดังกล่าวนำแล้ว การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ธรรมาภิบาลของผู้บริหารนั้น การบริหารจัดการมีความสำคัญมาก สถาบันการจัดการศาสนสมบัติของวัดก็เป็นองค์กรของรัฐ ที่มีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนารูปแบบการจัดการศาสนสมบัติที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนา เพราะมีอำนาจบริหารจัดการและจัดสรรทรัพยากรในการสนับสนุนโดยตรง จึงควรร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด ร่วมกันสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ธรรมาภิบาล การทุจริตคอร์รัปชัน การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ติดตามผล เพื่อป้องกันและหาแนวทางแก้ไข เป็นแบบอย่างที่ดีปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม มีค่านิยมที่ดีงามอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง บุคลากรตระหนักถึงอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบนั้นๆ ในการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการบริหารจัดการที่เอื้อให้เกิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นเรื่องของจิตเจตนา นั้น นอกจากจะใช้องค์ประกอบทางการบริหารโดยทั่วไปแล้ว ยังจะต้องเกิดจากการร่วมใจและเต็มใจพัฒนาแนวทางการส่งเสริมตามหลักพุทธธรรม คุณธรรมจริยธรรมนั้นด้วย ยังมีความพยายามขององค์กรอีกหลายแห่ง ที่จะหาวิธีการหรือรูปแบบในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมบุคลากรขององค์กร ซึ่งก็มีปัจจัยอันเป็นข้อจำกัดที่แตกต่างกันออกไป จะต้องร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าวต้องพิจารณาระบบการบริหาร เพื่อการพัฒนาจริยธรรม ทั้งในด้านทุจริตประพฤติมิชอบ คอร์รัปชัน และมีธรรมาภิบาล ปัญหาการบริหารงานบุคคลยังไม่เหมาะสม ต้องได้รับการปรับปรุง ปัญหาระบบข้อมูลข่าวสารยังสับสนและไม่มีระบบ ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ และปัญหาเอกภาพบุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรม มีหลักธรรมาภิบาล มีความอดทน เสียสละ เป็นที่คาดหวังว่าการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น พยายามจะหาวิธีการกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรม หลักธรรมาภิบาล ตามนโยบายหรือความต้องการของหน่วยบังคับบัญชา หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง แผนพัฒนาความเจริญให้ได้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เพราะว่าความสุขเป็นคุณสมบัติธรรมชาติประจำอยู่ในตนเองตลอดเวลา หากได้ประพฤติปฏิบัติตามหลักพุทธธรรม สำนักพระพุทธศาสนา แห่งชาติ ได้มีนโยบายที่เป็นรูปแบบการพัฒนาจัดการศาสนสมบัติของวัด ให้เป็นไปตามข้อกฎหมายคณะสงฆ์

พ.ศ. 2505 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2511 ข้อ 8 กำหนดให้ “สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กำหนดแบบทะเบียน บัญชี แบบสัญญา และแบบพิมพ์อื่นๆ และแนะนำการปฏิบัติแก่วัด เกี่ยวกับการดูแลรักษาและการจัดการศาสนสมบัติของวัด ทั้งนี้เพื่อให้ไปตามกฎกระทรวงนี้” และข้อ 5 “การเก็บรักษาเงินของวัดในส่วนที่เกินสามพันบาทขึ้นไป ให้เก็บรักษาโดยฝากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หรือฝากธนาคาร ทั้งนี้ให้ฝากในนามของวัด” ซึ่งห้ามฝากในนามบุคคลหรือระบุชื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งในกรณีที่ฝากไว้กับธนาคาร โดยผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจหน้าที่จัดการศาสนสมบัติของวัด เพื่อมีความสอดคล้องต่อหลักพุทธธรรม ธรรมาภิบาล จริยธรรม คุณธรรมและการพัฒนาปัญญา ทำการศึกษาวิเคราะห์สภาพโดยทั่วไป การพัฒนา รูปแบบการบริหารและจัดการศาสนสมบัติของวัดในเขตพื้นที่จังหวัดชัยภูมิว่าถูกต้องตามกฎหมาย กฎกระทรวง ระเบียบหรือมีความโปร่งใสหรือไม่อย่างไร มีปัญหาอย่างไร เพื่อศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศาสนสมบัติของวัดในเขตพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ และจะได้นำเสนอรูปแบบการบริหารและจัดการศาสนสมบัติของวัด ให้เขตพื้นที่จังหวัดอื่นๆ แก่ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ต่อไป โดยเป็นทางเลือกที่สามารถนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในการบริหารงานที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ บูรณาการกับทฤษฎีด้านตะวันตกและหลักพุทธธรรม เพื่อนำมาเสนอรูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าหรือผู้บริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดตามหลักพุทธธรรม หลักคุณธรรมจริยธรรม หลักธรรมมาภิบาลและเกิดความโปร่งใสอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

3. สรุป

ปัจจุบันวัดเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายคณะสงฆ์ ที่กำหนดให้เจ้าอาวาสเป็นเจ้าพนักงาน เป็นตัวแทนของวัดในการดำเนินการเกี่ยวกับศาสนสมบัติของวัด มีอำนาจทำนิติกรรมได้ ในการทำนุบำรุงศาสนสมบัติให้เกิดความโปร่งใสอย่างเป็นรูปธรรม ตามหลักพุทธธรรม หลักคุณธรรมจริยธรรมและหลักธรรมาภิบาล ราชฎโดยทั่วไปในชุมชนจะรู้สึกอบอุ่นใจหากมีวัดซึ่งเป็นพุทธสถาน เสนาสนะและอาคารวัตถุ เป็นที่พักอยู่อาศัย ศึกษาพระธรรมวินัยปฏิบัติธรรม ประกอบศาสนกิจ ศาสนพิธีต่างๆ การเผยแผ่พุทธธรรมของพระภิกษุสงฆ์ในชุมชน หมู่บ้าน เพื่อเป็นที่พึ่งทางใจในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา สามารถทำบุญได้สะดวก ในการทำบุญนั้นยังได้ถวายปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ เช่น ถวายภัตตาหาร บริจาคยารักษาโรค เป็นต้น โดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาตามหลักพุทธธรรม หลักธรรมาภิบาล ซึ่งจะนำพาให้เด็กในชุมชน หมู่บ้านไปใช้ชีวิตในสังคมที่ประพฤติดี ปฏิบัติชอบเป็นคนมีศีล สมาธิ ปัญญา เป็นคนดีของสังคม

เอกสารอ้างอิง

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น จำกัด.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2551). *การพัฒนาเมืองและชนบทประยุกต์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โพธิ์เพช.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2526). *การพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- พระพรหมคุณาภรณ์. (2551). *การพัฒนาที่ยั่งยืน*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง.